

Osallistuminen EU-avustushakemukseen (kaupunkiradan rakennussuunnitteluhanke)

1029/08.00.00/2014, 544/00.02.00/2014

KV 21.09.2020 § 42

Lisätiedot:

yhdyskuntatoimen johtaja Marianna Harju, puh. 050 304 1234
kaupunginlakimies Lena Filipsson-Korento, puh. 050 354 0121
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Liikenne- ja viestintäministeriö on MAL-sopimukseen ja ministeriön alaisuudessa olevan Väyläviraston tekemiin ratasuunnitelmiin perustuen hakenut EU-rahoitusta Espoon kaupunkiradan *rakennussuunnittelua* varten. KV:lle 21.9.2020 hyväksyttäväksi esitettävään MAL-sopimukseen on kirjattu kohdassa 4.2. mm. että valtio käynnistää Espoon kaupunkiradan Leppävaara-Kauklahti toteuttamisen ratasuunnitelman mukaisesti. Jotta myös Kauniaisten ja Espoon kaupungit pystyisivät hyödyntämään rakennussuunnitteluhankkeelle myönnettyä EU-avustusta, tulee kumpikin kaupunki tuoda EU-projektiin mukaan projektipartnereiksi eli EU-avustuksen saajiksi. Asian laadun vuoksi se tuodaan KV:n päätettäväksi.

Espoon kaupunkiratahanke, taustaa

Liikennevirasto (nyk. Väylävirasto) on laatinut ratalain (110/2007) mukaisen ratasuunnitelman Espoon kaupunkirata välillä Leppävaara-Kauklahti; Espoo, Kauniainen. Suunnitelmasta on tehty hyväksymispäätös 9.10.2015 ja päätös on saanut lainvoiman 29.12.2015. Suunnitelmat käsiteltiin myös kaupungin toimielimissä; siitä annettiin KH:n toimesta lausunto, jonka KV merkitsi tiedoksi 27.4.2015, ja Väyläviraston hyväksymispäätöksestä tiedotettiin yhdyskuntavaliokuntaa ja KH:ta (23.11.2015 § 240). Ratasuunnitelman voimassaoloa on sittemmin jatkettu, mistä yhdyskuntavaliokunta antoi lausunnon 10.9.2019 § 92.

Kaupunkiradan materiaali on luettavissa Väylän internetsivuilta (<https://vayla.fi/espoonkaupunkirata>).

Espoon kaupunkirata on osa Helsingin seudun lähiliikenneverkkoa ja sen toteutus tarvitaan ennen muita suunniteltuja raideliikennehankkeita. Kaupunkirata palvelee myös läntisen Uudenmaan jatkoliikenteen yhteyksiä ja kaukoliikenteen Turku-Pietari –korridorina.

Helsingin seudun MAL-sopimukset

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus (MAL-sopimus) perustuu Helsingin seudun 14 kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämistä. Sopimuksella vahvistetaan kuntien keskinäistä yhteistyötä ja suunnitteluyhteistyön jatkuvuutta, kumppanuutta seudun kuntien ja valtion välillä sekä osapuolien sitoutumista seudun kehittämiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. MAL-sopimuksessa määritetään tarkemmat kuntakohtaiset asunokaavoituksen ja –tuotannon tavoitemäärät sekä niitä tukevat joukkoliikennehankkeet. Kauniaisten kannalta merkittävin seudullinen liikenneinves-

tointi, Espoon kaupunkiradan jatke, on ollut pitkään mukana MAL-suunnitelmissa, mutta sen toteutusajankohta on ollut avoin.

KV:n kokouksessa 21.9.2020 käsitellään aiempänä esityslistalla viimeisimmän MAL-sopimuksen neuvottelutuloksen vuosille 2020–2031 hyväksymistä. KV antoi sopimusluonnoksesta kaupungin lausunnon 17.12.2018 (§ 58), linkki

<http://kauniainenfi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20182739-4>. Kaupunki on silloin lausunnossaan esittänyt, että kaupunkiradan nopeaa käynnistämistä tulisi edistää.

MAL-sopimukseen pohjautuva Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma (MAL 2019) hyväksyttiin KH:n toimesta 27.5.2019 (§ 105) ja siinä tuotiin esiin, että Espoon kaupunkiradan toteuttaminen oli MAL-neuvotteluissa siirretty ensimmäiseen toteutuskoriin, linkki <http://kauniainenfi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20192813-6>.

Kaupunkiradan toteuttamisesta

Hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaa Väylävirasto, joka on jo tänä vuonna tilannut joitakin hankkeen käynnistämistä edeltäviä valmisteluvia töitä, joiden kustantamiseen kaupungit ovat sitoutuneet osallistumaan (Kauniaisten maksuosuuden ollessa enint. 10 000 €). Tällaisia ovat esim. ratasuunnitelman kustannusarvion tarkistus sekä ratasuunnitelman työvaiheistuksen läpikäyminen.

Varsinainen päätös kaupunkiratahankkeen toteuttamisesta tehdään myöhemmin.

Hankkeen kokonaiskustannukset MAL-sopimuksen neuvottelutuloksen mukaisesti perustuvat kustannusarvioon 275 miljoonaa euroa, josta summasta valtio on sitoutunut 50 % osuuteen, kuitenkin enintään 137,5 milj. euroon. Kaupunkien (Espoo ja Kauniainen) keskinäinen kustannusjako toisen 50 % ja enintään 137,5 milj. euron osalta neuvotellaan erikseen ja tuodaan päätöksentekoon hankkeen toteuttamissopimukseen sisältyen.

Kaupunkiradan toteutuksen käynnistymisellä tulee olemaan erittäin merkittävä vaikutus kaupungin investointiohjelmaan. Investointiesitys vuosille 2021–2024 tulee sisältämään määräraharauksen hankkeen toteutukselle.

EU-rahoitus suunnitteluvaihetta varten

Liikenne- ja viestintäministeriö on hakenut ja saanut myönteisen EU-avustus päätöksen hankkeen arvioiduille 22 miljoonan euron toteutus suunnittelukustannuksille 50 % osuudella. Aivan viime vaiheessa on ilmennyt, että jotta myös Kauniaisten ja Espoon kaupungit pystyisivät hyödyntämään rakennussuunnitteluhankkeelle myönnettyä EU-tukea, tulee kumpikin kaupunki tuoda EU-projektiin mukaan projektipartnereiksi eli avustuksen saajiksi parhaillaan käynnissä olevassa avustussopimuksen neuvotteluvaiheessa. Valmistelun aikataulu on kaupungista riippumattomista syistä osoittautunut erittäin tiukaksi.

Todettakoon, että kyseinen 22 milj. euron toteutussuunnittelu sisältyy hankkeen edellä mainittuun kokonaiskustannusarvioon 275 milj. euroa.

Selvitys avustushakemuksen sitoumuksista

Verkojen Eurooppa (Connecting Europe Facility; CEF) on EU:n rahoitusohjelma, joka tukee Euroopan laajuisten verkkojen kehittämistä liikenteen, energian ja digitaalisten palvelujen alalla osarahoittamalla infrastruktuuri-investointeja. Liikenne- ja viestintäministeriö on hakenut Espoon kaupunkiradan rakennussuunnitteluhankkeelle CEF-tukea Liikenne -alaohjelman helmikuussa 2020 sulkeutuneella hakukierroksella. Hakemukselle myönnettiin tukea korkeintaan 50 % toteutuneista kustannuksista (korkeintaan 11 miljoonaa euroa; projektin kokonaiskustannukset 22 miljoonaa euroa) heinäkuussa 2020, minkä jälkeen käynnistyi avustussopimuksen neuvotteluvaihe Liikenne- ja viestintäministeriön ja komission valtuuttaman Innovoinnin ja verkkojen toimeenpanoviraston (Innovation and Networks Executive Agency; INEA) välillä. Projektin toteuttavana osapuolena toimii Väylävirasto, joka osallistuu myös sopimusneuvotteluihin.

Avustussopimus tullaan allekirjoittamaan marraskuussa 2020. Projektin toteutusaika on 1.6.2020–31.12.2023, jona aikana kertyneitä kustannuksia voi kattaa saadulla avustuksella.

Jotta myös Kauniaisten ja Espoon kaupungit pystyisivät hyödyntämään rakennussuunnitteluhankkeelle myönnettyä EU-tukea, tulee siis kumpikin kaupunki tuoda EU-projektiin mukaan projektipartnereiksi eli avustuksen saajiksi.

Avustussopimukseen ehdotetaan kirjattavaksi projektin kustannusten ja EU-avustuksen jakautumista seuraavasti:

- Valtio (LVM / Väylävirasto): 50 % (kustannukset 11 M€, avustus 5,5 M€)
- Espoon kaupunki: 40 % (kustannukset 8,8 M€, avustus 4,4 M€)
- Kauniaisten kaupunki: 10 % (kustannukset 2,2 M€, avustus 1,1 M€)

Kustannusten ja EU-avustuksen lopullinen jakautuminen tulee kuitenkin lopulta riippumaan siitä, kuinka paljon kullekin projektipartnerille kertyy kustannuksia, mitkä kustannukset INEA hyväksyy avustuskelpoisiksi, sekä miten EU-avustussumma päätetään jakaa projektipartnereiden kesken. Avustuksen jako on täysin partnerien keskenään päätettävissä. Projektille tullessaan laatimaan kaikkien partnereiden välinen sopimus, jossa mm. määritellään, miten päätöksenteko avustuksen jakamisesta tapahtuu.

Kauniaisten kaupunkia pyydetään nyt sitoutumaan samoihin ehtoihin, kuin mihin olisi pitänyt sitoutua, jos kaupunki olisi ollut mukana jo avustushakemuksen laatimisvaiheessa:

- Kaupunki nimetään yhdeksi Espoon kaupunkiradan rakennussuunnitteluhankkeen toteuttajista ja EU-avustuksen saajista avustussopimuksen neuvotteluvaiheessa yllä mainitulla budjetti- ja avustusosuudella.
- Kaupunki vakuuttaa, ettei se ole tilanteessa, joka estäisi osallistumisen

EU-osarahoitteiseen hankkeeseen (liittyvät taloudelliseen tilanteeseen ja tiettyihin rikoksiin).

- Mikäli avustussopimus lopulta astuu voimaan, kaupunki sitoutuu noudattamaan sen vakiomuotoisia yleisiä ehtoja liittyen esim. projektin raportointiin, viestintään, tarkastuksiin ja julkisiin hankintoihin.

Lisäksi kaupungin tulee sitoutua seuraaviin ehtoihin edellytyksenä EU:n ja osapuolten välisen avustussopimuksen allekirjoittamiselle marraskuussa 2020:

- Kaupunki valtuuttaa Liikenne- ja viestintäministeriön allekirjoittamaan projektin avustussopimuksen koko projektin puolesta, toimimaan kaupungin puolesta yhteystahona projektiin ja INEAn välillä, vastaanottamaan projektille maksettavan EU-avustuksen ja jakelemaan sen muille projektipartnereille.
- Kaupunki sitoutuu toimittamaan Liikenne- ja viestintäministeriölle sen tarvitsemat projektiin liittyvät tiedot ja dokumentit.
- Kaupunki sitoutuu noudattamaan avustussopimuksen sekä yleisiä ehtoja että projektikohtaisia erityisehtoja ja osaltaan toteuttamaan projektia sopimuksessa kuvatulla tavalla.

Kaupungilta tässä vaiheessa vaadittavat asiakirjat ovat **oheismateriaalina** (vain englanninkielisinä). Avustussopimuksesta on käytävissä vain malli, **oheismateriaalina**. Projektikohtaisista erityisehdoista neuvotellaan vielä EU:n ja LVM:n kesken, eikä kaupungilla ole käytännössä mahdollisuuksia vaikuttaa niiden sisältöön. Yleiset ehdot eivät ole lainkaan neuvoteltavissa. Todettakoon selvyyden vuoksi, että kaupunki ei siis tässä vaiheessa vielä sitoudu

- maksamaan 2,2 M€ rakennussuunnitteluhankkeen kustannuksista
- osallistumaan Espoon kaupunkiradan toteutushankkeeseen.

KH:

KV päättää hyväksyä, että kaupunki osallistuu EU-avustuksen hakemiseen kaupunkiradan rakennussuunnittelukustannusten osalta ja päättää oikeuttaa kaupunginjohtajan allekirjoittamaan asiassa tarvittavat asiakirjat kaupungin puolesta.

.....

Valt. Miettinen ehdotti valt. Saarelan kannattamana seuraavan ponnen hyväksymistä:

"Valtuusto toteaa, ettei kaupunkirata paranna kauniaislaisten palvelutasoa. Nykyinen rata täyttää asukkaiden tämän ja huomispäivän julkisen raideliikenteen tarpeen. Tästä syystä tämä investointi ei ole etusijalla Kauniaisien investointiohjelmassa.

Koska kaupunkirata on edellytys Turun yhden tunnin junalle, valtuusto vaatii, että valtio ja ne kunnat, joita kaupunkirata hyödyttää enemmän, myöskin kantavat radan kustannuksista huomattavasti suuremman taloudellisen

vastuun, mikäli uuteen rataan ylipäänsä pitää investoida. Kauniaisten osuus mahdollisesta investoinnista tulee joka tapauksessa suhteuttaa kauniaislaisten radasta saamaan hyötyyn.”

Ponsiesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

KV päätti hyväksyä, että kaupunki osallistuu EU-avustuksen hakemiseen kaupunkiradan rakennussuunnittelukustannusten osalta ja päätti oikeuttaa kaupunginjohtajan allekirjoittamaan asiassa tarvittavat asiakirjat kaupungin puolesta.

Lisäksi KV hyväksyi seuraavan ponnen:

Valtuusto toteaa, ettei kaupunkirata paranna kauniaislaisten palvelutasoa. Nykyinen rata täyttää asukkaiden tämän ja huomispäivän julkisen raideliikenteen tarpeen. Tästä syystä tämä investointi ei ole etusijalla Kauniaisten investointiohjelmassa.

Koska kaupunkirata on edellytys Turun yhden tunnin junalle, valtuusto vaatii, että valtio ja ne kunnat, joita kaupunkirata hyödyttää enemmän, myöskin kantavat radan kustannuksista huomattavasti suuremman taloudellisen vastuun, mikäli uuteen rataan ylipäänsä pitää investoida. Kauniaisten osuus mahdollisesta investoinnista tulee joka tapauksessa suhteuttaa kauniaislaisten radasta saamaan hyötyyn.

Pöytäkirjaan merkittiin, että valtuusto päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta heti.